

Rondrit door de Peloponnesos

MEI 2002
fietsreis

Proloog

Van de luchthaven naar Pireás en Méthana.

Vele fietsreizen beginnen nu eenmaal bij de uitgang van een luchthaven. Dat is niet echt de fijnste plek om te starten. De eerste indrukken die je zo van een land krijgt, zijn dan steevast die van razend verkeer over vierbaanse snelwegen en van chaotische, vervuilde grootstadagglomeraties. Voor Athene is dat niet anders. De nieuwe internationale luchthaven ligt een flink eind buiten de stad aan de 'verkeerde' kant: oostelijk, terwijl de aankomende reiziger voor de meeste bestemmingen naar het westen en dus doorheen de stadsdrukte moet. Ook Pireás, het bootstation met verbindingen naar zowat elke haven in Griekenland, ligt ten westen van Athene. Dat betekent ook voor mij dus een rit doorheen de metropool die al decennia lang zowat de gangmaker van het smogprobleem is, want ik wil naar Pireás om daar de boot naar Méthana te nemen, op de oostkust van de Peloponnesos. In de hoop mezelf de ergste verschrikkingen te besparen, kies ik niet voor de korte route dwars door de stad, maar voor een langere langs de zuidwestelijke kuststrook.

Het zal een goede keus blijken, vooral omwille van de overzichtelijkheid, want een kustlijn is natuurlijk een evidente gids naar een haven. En hoe overdruk en gejaagd het verkeer ook is, ik heb een vermoeden dat het in de binnenstad nog een part erger is.

Na de hypertoestanden van de luchthaven (hoog, groter, breedst) kom ik in een lelijke vlakte terecht. Industrierreinen, bedrijven allerhande, daartussen wat sjofele olijfgaarden, de gebruikelijke periferie van een metropool. De weg klimt dan over een bergruggetje dat zich schuchter uit de vlakte opwerkt en daalt dan naar het water af. Eenmaal de zee in het gezicht wordt het verkeer drukker, maar het wegdek van de superstrada is goed en de zeebries zit in de rug, zodat ik flink opschiet.

Het verkeer valt, ondanks de hectische drukte, nog enigszins mee. Grieken rijden snel en kordaat, maar er is toch wat consideratie met de zwakke weggebruiker. Het valt me op hoe een paar stilstaande wagens bijv. ruimte voor me maken, zodat ik veilig passeren kan.

Desondanks is het rijden met de dood in de rug. Ik focus op het amechtige schouderdje van de weg, waar bijeengewaaide stof en gesteente en overgroeie heesters de fietser telkens weer tot levensgevaarlijke uitwijkmanoeuvres dwingen. Ik heb ogen in de rug. Eén fout kan fataal zijn. Zonder problemen bereik ik de haven van Pireás.

Over een spiegelvlakke zee en onder een zachtblauwe namiddagglucht brengt de boot me in zo'n 2 uur naar de haven Méthana, op de oostkust van de Peloponnesos. Daar moet de eigenlijke fietstocht beginnen.

's Avonds heerst er een gezellige drukte op de kade. In één van de *tavernas* gaat een trouwfeest door, de muziek dringt uit deuren en vensters naar buiten, er is handgeklap en geroep van stemmen. Ik zoek een restaurant in een zijstraatje, waar aan een ander tafeltje een groepje Skandinaven zit die door dezelfde vrolijkheid zijn aangestoken, lijkt het. Hun lachsalvo's kaatsen door het steegje, de tafel schuddebuikt van plezier. En ik die dacht dat Skandinaven vooral goed waren in depressies!

De klanken van het feest waaiëren bij vlagen het steegje in. Vooral zigeunerachtige melodieuze zetten de toon. Een paar keer passeert een jonge vrouw in dure kleren met feestelijk décolleté, weg van de trouwerij het stadje in, naar een vergeten of nog na te komen taak wellicht, als de hond voeren of een kind te bed leggen.

Griekenland dus, hartje lente, het is prachtig weer. Toch dringt het niet tot me door: met vakantie, op reis, met de fiets. Het gaat te snel, blijkbaar, met het vliegtuig. Gisteren om deze tijd zat ik nog met Ivonne op de Grote Markt van mijn stadje, de eerste zomeravond van het jaar. Vandaag de tweede, maar dan wel 3000 kilometer daarvandaan. Na 8 maanden herfst en winter, regen en wind en

de grauweheid van bewolkte dagen zullen nu zon en zomer dag na dag van de partij zijn. Ik kan het nog niet bevatten. Morgen misschien?

Argolidië

Van Méthana naar Epídavros

Het is piepstil in het zondagochtendlijke Méthana als ik veel te vroeg - het is nog maar halfnegen - de kade oprij. Het is stralend zonnig weer, er is amper een zuchtje wind, het lijkt ook warmer te willen worden dan gisteren. Even nog een Griekse koffie op een terras bij het zilverige water en daar ga ik dan voor de eerste fietsdag.

De meest oostelijke streek van de Peloponnesos heet Argolida. Als we de Peloponnesos zien als een handpalm met drie vingers, dan is Argolida de ietwat fors uitgevallen duim. Vandaag gaat het naar Epídavros, de historische plek met het bekende theater.

Zodra ik de laatste huizen van Méthana achter me heb gelaten, begint de weg te klimmen. Op dat moment weet ik het nog niet, maar het eerste uur van de dag zal het fijnste zijn. Er is iets van het paradijs in de lucht, die nog maar pas uit de koelkast is gehaald, en de grillige kustlijn tovert vormen en kleuren.

In één van de eerste dorpen wip ik de lokale winkel binnen voor brood. De norske bazin wijst op een ferm stuk in een glazen kast. Heeft ze niet wat kleinere, *mikro?*, vraag ik. Maar ze schudt nee (wat in Griekenland op 'ja' lijkt) en begint dan aan een lang verhaal waar ook kaas en salami aan te pas komen. Ik kan niet mee met haar woordenvloed en kies maar voor het brood. Als ik het in handen krijg, besef ik mijn vergissing: het weegt meer dan een kilo en is hard genoeg om een spijker in de muur te slaan.

Vóór de winkel zit een Griek die in vlot Engels (met het accent van de arbeidersklasse dat ik uit de films ken) een praatje begint. Zijn Engels heeft hij als gastarbeider in het Britse Koninkrijk geleerd. "Het wordt klimmen vandaag," zegt hij, als hij hoort welke richting ik uit moet. En ik denk: ach ja, daar komen we toch voor, Hollands plat is ook maar niks. Een schromelijke onderschatting, blijkt weldra. De klim begint even verder op zeeniveau, is 8 kilometer lang en gaat tot Ano Fanári, dat 600 meter hoog boven de zee ligt. Op zich al niet niks, maar bovendien volgt de weg de natuurlijke golvingen van het terrein. Dat betekent om de 50 meter schakelen, nooit het goede ritme vinden en alle kleine, ja ook de allerkleinste versnellingen gebruiken, want sommige stukken ruiken nog naar de bergpiste die aan hun oorsprong ligt.

En warm is het inderdaad geworden: ik meet rond de middag 28° (in de schaduw). Stilaan zakt de energie uit me weg, voel ik, en dat ondanks de zorg die ik aan de voorbereiding heb besteed. Maar fietsen met 18 kg bagage op hellingen van 15% is nog een ander paar mouwen dan langs kanaalpaden of over Ardeense hellingen. Ik stop op een willekeurige plek langs de kant van de weg in de schaduw van rotsen voor de lunch, en besluit de helft van het moordwapen dat brood heet weg te gooien om op het gewicht te besparen.

Nadien gaat het een stuk beter - of het aan het weggegooide of juist verorberde brood ligt, is niet duidelijk. Ik ben weg van de kust nu; steile heuvels sluiten de horizon langs alle kanten af. De weg blijft flink golven, maar toch niet meer zo grillig en impulsief als daarstraks, en op stukken vals plat haal ik weer een behoorlijke snelheid. Zo bereik ik de afslag naar de site van Epídavros. Bij die afslag is een hotel. Van hieruit is het makkelijk om de opgravingen te bezoeken.

Fris gewassen en geschoren trek ik er in de late namiddag op uit, te voet. Het is nog geen kilometer vanuit het hotel. De site ligt verscholen tussen het groen van bomen en cipressen. Het is een groots gezicht, dit monumentale theater met zijn 4000 plaatsen, het uithangbord van één van de belangrijkste medische centra van zijn tijd. Van onderuit kijk ik verbaasd op tegen de steil oplopende zitplaatsen, 54 rijen hoog, van bovenaf maakt het nóg meer indruk door de *setting* in het imposante landschap. Ik lees dat het centrum in de eerste eeuw vóór Christus door de Romeinse generaal Sulla verwoest werd. Een medisch centrum! Welk groot strategisch belang zou die operatie dan wel gehad hebben? Maar theaters hebben het groot voordeel dat ze grotendeels in de grond zitten, zodat maar weinig zuilen kunnen omvallen, maar weinig daken kunnen instorten. Dat is die Romeinse barbaar Sulla dus aardig tegengevallen, hoop ik.

Uiteraard wordt het theater druk bezocht, door buitenlanders vooral. Die weerstaan niet aan de verleiding om van op het speelveld met een of ander geluid de formidabele akoestiek te testen. Gidsen doen handjklap, zangkoren geven een korte demonstratie, een enkeling declameert uit de klassieke schrijvers. Ze krijgen er van het in trosjes over het theater verspreid zittende 'publiek' een applausje voor. Even wordt het pijnlijk als een jonge Duitser een bijzonder militaristisch klinkende

monoloog afsteekt en daar van een luidruchtige groep Fransen de *marseillaise* en *Sieg Heil* overheen krijgt. Eenmaal zingt een jonge vrouw, helemaal solo, met een heldere, krachtige stem een ingehouden lied. Ik applaudiseer mee.

Later op de avond, het is acht uur. Ik zit helemaal in mijn eentje op het ruim bemeten terras van het hotel. Of toch niet helemaal alleen: de oma des huizes zit een paar tafeltjes verder, bezig met een haakwerkje, genietend van de late zon. Het avondeten komt eraan. Voor de Grieken is het nog een vol uur te vroeg, als ze al komen. Maar als fietser wil je niet te laat naar bed, en evenmin met een volle maag. Dus liever tijdig aan tafel, ook al is alleenzijn dan mijn deel.

Deze eerste dag was met zijn afstand van slechts 60 kilometer als een aanloopdag bedoeld. Maar net als die andere keer, drie jaar geleden in Noord-Griekenland, heb ik moeten ervaren dat dit land geen makkie is. Grieken fietsen niet en verstaan evenmin dat vreemden dat doen: ik begrijp waarom. Enigszins bezorgd overdenk ik het zwaardere werk dat er morgen al aankomt: het bergland van Arcadië.

Via Náfplio naar Trípoli

Na Epidavros gaat het in strak westelijke richting via Náfplio, een haven aan de Argolische Golf, naar Trípoli.

Vermits Náfplio aan het water ligt, is het eerst 25 kilometer lang dalen. Gezapig nog wel, zodat het genoeg lang aanhoudt. De binnenstad van Náfplio laat ik links liggen, want ik kom hier later nog terug; een overnachting is dan voorzien. Ik hoop langs de baai, die zich boogvormig naar het westen toe uitstrekt, wel wat strandachtige gezelligheid aan te treffen. Maar dat valt lelijk tegen: de hele baai, die er op de kaart zo schilderachtig uitzag, is geïndustrialiseerd, en dan nog op de meest morsige manier, zonder regelgeving wat dan ook. Ook het strand ziet er onaantrekkelijk uit: smerig zand, onkruid, zwerfplastic. Moeten de mensen dáár liggen zonnen? vraag ik me af. Die mensen denken er trouwens net zo over, want de hele 5 kilometer dat het strand lang is, valt er niemand te bespeuren.

Aan de overzijde van de baai begint het stijgende deel van het traject. Trípoli ligt immers op zo'n 600 meter hoogte. De weg is genivelleerd en klimt gelijkmatiger en beter inschatbaar dan gisteren. En het landschap, dat tot dan nogal saai was, wordt er meteen mooier op met de achter me in de diepte wegzakkende zee. Toch blijft het lastig klimmen, zo'n 12 kilometer lang.

Als dan de helling afvlakt, neemt de wind het over. Tot dan had hij vrij onduidelijk ergens vanuit het zuiden zitten waaien, maar geleidelijk is hij flink aangetrokken en kiest hij voor het zuidwesten. Tegenwind én bergop. Het blijft dus traag naar boven schuiven en af en toe vechten om niet helemaal stil te vallen, telkens als de wind wat extra moeite doet. Uiteindelijk, na een korte afdaling, volgt een zacht glooiend plateau naar Trípoli toe. Laat in de namiddag en redelijk vermoeid kom ik aan.

Ondertussen ben ik de landstreek Arcadië binnengereden, waarvan Trípoli trouwens de hoofdstad is. En ja, meteen duiken ook andere landschappen op, waar niet meer het doornige maquis hoogtij viert, maar kortgrazig weiland zich aan stenige gronden hecht. En dus verschijnen ook meteen de eerste herders met hun kudden: het bucolische Arcadië.

Bij het binnenrijden van Trípoli mis ik de voor een wat grotere stad typische drukte. De straten maken een ingeslapen, zelfs landelijke indruk, terwijl de siësta toch al lang voorbij is. Archeologisch heeft de stad maar weinig te bieden, maar het blijkt best een aardige plek te zijn, met in het centrum een aantal pleinen, wat groen en vele cafés en restaurants.

Mijn hotel kijkt uit op een immense, rechthoekige open ruimte, een oude renbaan wellicht. Ik krijg er voor het eerst wijn in een echt wijnglas i.p.v. het soortement confituurpot dat overal gebruikelijk is. De zon zakt, de schaduwen vallen languit over het plein. Deftig geklede Grieken dwarsen de ruimte, kinderen fietsen en voetballen. Het is fris, ook met de wind die schichtig over het plein zwiept.

Arcadië

Naar Karítena

De bergen naar het hart van Arcadië beginnen al in de straten van Trípoli. Zodra de huizen achter me liggen, gaat het fors omhoog, 6 kilometer lang. Het is de eerste van drie zwaar klimmende stroken die de dagrit zullen kruisen, maar daarnaast zullen er ook lichter lopende stukken zijn, zodat ik vanavond veeleer voldaan dan afgepeigerd zal aankomen.

Na de eerste klim daalt de weg naar een brede, uitzinnig groene vlakte, waar onooglijke dorpen van telkens slechts een tiental huizen mekaar snel opvolgen. De vlakte klimt zachtjes, wat het

tempo drukt. Rechts van me rijst het Ménalo-gebergte steil omhoog, zijn hoogste piek reikt tot net geen 2000 meter. Er vormen zich wolken boven dit gebergte, die allengs dikker worden en weldra ook grijze vlekken vertonen. Tegen de middag aan dekken ze de voorheen stralend blauwe hemel compleet af. De zon is minder van de partij vandaag.

Te Piána, een wat grotere plaats langs de weg, begint de tweede, erg zware klim, die tot zo'n 1550 meter gaat. Ik heb dan al 1100 meter geklommen. Dan volgt een fikse afdaling naar Vítina, waar ik op een grotere weg val, die deel uitmaakt van de doorgaande route door het Arcadisch gebergte. Maar ook die is erg rustig en bij de splitsing te Karkalóu slaat het meeste verkeer naar het westen af, zodat opnieuw volslagen rust heerst.

Dat wil zeggen dat je kan rijden waar je wil, rechts of links, of in het midden van de weg, of dat je in sierlijke bochten van de ene naar de andere kant kan slingeren. De stilte is van vóór de wereld. Ik hoor alleen het roteren van de ketting (die dus aan een likje olie toe is), het geschuifel van de vogels, zelfs het gezoem van de bijen, want overal langs de weg temidden van vlekken groen waarin voorjaarsbloemen bloeien, staan heelder batterijen bijenkorven. Een garantie voor zuivere lucht en onvervuild gewas, schijnt het, want bijenhonig is kritisch.

Even vóór Dimitsána trekt de weg nog een laatste keer flink omhoog, en dan, van zodra het dorp in het gezicht komt, verandert het landschap ingrijpend. Het lieflijke groen van weiden en dennen maakt plaats voor een ruige kloof en ruwe, grillige bergen. Tijdens het klimmen zijn er prachtige dieptegezichten op de kloof.

Na Dimitsána blijft de weg golven, maar de onderhand ook straffer geworden wind is een bondgenoot en zwiept me de hellingen op. Meer verontrustend zijn echter de wolken, die tot massieve pakken zijn uitgegroeid, zwanger van nattigheid, en die de lagere bergtoppen in grauwe sluiers hullen. Daar vallen de eerste druppels. Zachtjesaan wordt het asfalt nat en begint meteen te stomen; mistflardjes waaieren op wielhoogte uit over de weg. Ik kijk achterom: Dimitsána heeft nu alle kleur verloren. Maar vóór me, in de diepte van een dal, schijnt nog steeds het helle licht.

Dimitsána en ook het daaropvolgende Stemnitsa zijn aardige bergdorpen. Dat wil zeggen: ze zijn prachtig gelegen in een woeste omgeving, ze zijn mooi om van op een afstand naar te kijken. In het dorp evenwel is er veel *bric à brac*, veel rommel, en chaotische bouwlijnen en weinig ruimte om nog wat anders toe te staan dan passerend verkeer, dat zich met enige moeite door de enge doorgang wurmt. Karítina daarentegen, het eindpunt van de dag, ligt niet alleen schilderachtig tegen een uiterst steile heuvel aan, het is ook een schone plek. Het ligt een eindje van de doorgaande weg af, en is blijkbaar ook door de Grieken al ontdekt; een en ander is smaakvol gerestaureerd.

Als ik bij een huis met kamerverhuur aanklop, geeft niemand thuis. Maar net op dat moment passeert een man te voet. Blijkt een buurman of zo te zijn, maar hij neemt zijn verantwoordelijkheid: hij haalt een sleutel uit de voorziene bergplaats, opent de deur en laat me de kamers zien. Even later komt de eigenaar toe. Ik kies voor de goedkoopste kamer, die veel weg heeft van een opgewaardeerde voorraadruimte, het voormalige washok tot badkamer omgevormd. Na afronding van de onderhandelingen krijg ik een kopje koffie.

Rest nu nog aan een maaltijd te geraken. De lokale *taverna* is en blijft gesloten. In de belovende bar vertelt een vlotte meid me in goed Engels dat er nog een eetgelegenheden is, beneden bij de afslag naar het dorp. Drie kilometer slechts, omlaag en straks weer naar boven, een zeurkous die daarom maalt. Maar als ik me daar nogal genoeg heb geïnstalleerd, deelt de baas me mee dat de zaak weliswaar open is, maar de keuken niet: die heeft haar vrije dag. Pech, maar een paar kilometer verder is er nog een restaurant. Een landelijk restaurant, zo blijkt, zonder naambord of spijkskaart, midden in het groen, waar men behoorlijk eet.

Na de maaltijd terug door het donker, dat hier werkelijk donker is, bergop. Maar geprezen zij de heilige Koga: mijn lantaarn geeft een smak licht, ook als het traag gaat. Alleen is het rijk der duisternis hier ook het rijk der honden. Overdag liggen die beesten steevast te niksen onder een afdakje, maar nu, in het duister, lopen ze overal grommend en blaffend rond. Ergens in een bocht van de weg staan twee enorme beesten lelijk tekeer te gaan telkens er een wagen passeert. Ik stop op een veilige afstand in de hoop dat ze weg zullen gaan, want zo tegen 10 per uur ben ik geen partij voor hen. Ik wacht, maar ze willen van geen wijken weten. Mij hebben ze nog niet in de smiezen, gelukkig, maar ik kan hier toch ook niet eeuwig blijven staan! Ik maak mijn pomp los, een pover slagwapen, schakel iets groter (alsof ik daarmee een rennende hond zal kunnen afschudden) en schuif naar de bocht toe. Daar staan ze: grauwend en blaffend, reusachtig tegen de donkere nacht, als de honden aan de poort van de onderwereld. Ik hef dreigend mijn pomp, wijk uit naar het midden van de weg, passeer tergend traag. Woest gaan ze tekeer, maar de verwachte, gevreesde aanval komt er niet.

Opgelucht trappel ik verder, minder gealarmeerd nu door het telkens weer vanuit het een of ander duister opklinkend geblaf. De oud-franse burcht, die boven het stadje helemaal op de top van

de rots is gebouwd, is nu hel verlicht, zweeft boven me als een veilige baken in de lucht. Bij de afslag naar het dorp passeer ik het restaurant waar de keukenploeg zijn vrije dag had. Daar zitten nu wel 50 mensen op het terras te drinken en te schransen dat het een lieve lust is. Een feestgebeuren, neem ik aan. Jaja, dat is dus die sluitingsdag van de keuken! Maar het heeft geen belang meer. Rustig naar boven toe nu, naar mijn slaaphok, dat er onder het elektrische licht nog treuriger uitziet dan daarstraks.

Naar zee

Bij het verlaten van Karítēna maakt de weg een wijde bocht omheen het dorp, dat zich zo van alle kanten en onder alle soorten licht laat bekijken. Dan begint de weg te klimmen, en weldra opent zich een grandioos hooggebergtelandschap. De hardheid van de stenige bergflanken wordt gemilderd door het frisgroen van grassen en opgefleurd met bloemen. Zodra de weg voldoende hoogte gewonnen heeft, loopt hij, meestal zacht stijgend, hoog boven op de flank tussen hagen van bloeiende brem, parallel met de Aghios-rivier beneden. Het lijkt eindeloos te zullen duren. De zon is, als elke ochtend, voluit van de partij, en het is pieprustig. Om het kwartier een auto, één.

Met het lichtere fietswerk is het wel gedaan als de weg van de rivier af buigt. Fel op en neer gaat het dan. Dorpen zijn er amper; slechts af en toe zijn er een paar huizen die een naam dragen. Arcadiē, het echte.

Andrítēna verrast dan ook door zijn omvang. Het is middag als ik er aankom, er zijn wat toeristisch ogende cafés. Ik kies een tafeltje onder een breed uitwaaiende plataan, in de verwachting van koffie. Na een paar minuten verlaat een pak mansvolk het etablissement; de laatste man draait de deur op slot, de waard. Hij kijkt even naar me, maar gaat zonder boe of ba weg. Grieken neigen soms wat naar botheid, vind ik, een gebrek aan manieren, zelfs in de horeca. Aan mezelf overgelaten, pak ik de picknick uit. Aan een andere tafel zit de *pope* een lang, indringend gesprek te voeren met een andere man.

Ik zou vanaf Andrítēna een korte weg naar de kust kunnen nemen, maar kies voor een langere, die langs de archeologische site van Vassés leidt. Een omweg van 17 kilometer, maar de kaart belooft een schilderachtig parcours. Terecht overigens, maar het is wel lastig tegen de flanken van de Likéo-berg. Ik ben dan ook enigszins op het einde van alle fietsplezier als ik de pas bereik, op een hoogte van naar schatting 1100 à 1200 meter.

Sinds de middag is de hemel, net als gisteren, dicht getrokken. De zon houdt het voor bekeken en het is fris als ik aan de afdaling begin. Ik stop om warme kleding aan te trekken.

Vassés is een antieke site met naar verluidt de best bewaarde tempel uit de Griekse oudheid. Als ik stop bij de ingang verwonder ik me over de gigantische tent in witgrauw zeildoek op het terrein. Ik vermoed dat het een tijdelijk museum is waarin de belangwekkendste vondsten beschermd worden tentoongesteld, maar nee: de tempel zélf staat in zijn geheel in de tent! Kan men zich zoiets voorstellen? vraag ik me verbijsterd af. Ik loop door een lage opening in de wand naar binnen. Het is er grauw als in elke tent, en in dat doffe licht staat dan de tempel van Apollo, de best bewaarde. Geen zonlicht om de steen uit te lichten, geen vervangende spots ook. Deze tempel oogt grauw als een bestofte sneeuwman. Door het tentzeil kan je ook geen afstand nemen om het geheel te overzien. Goed bewaard? Dat wel, alle zuilen op een rij, maar ze zijn nogal schots en scheef op de sokkel gezet, alsof ze elk moment kunnen omvervallen. De friezen zijn kaal en – ergst van al – alle onderdelen van het bouwwerk zijn met houten klemmen en metalen buizen aan elkaar vastgeklonken. Het is net een bouwwerf.

Pas te Perivólia, 8 kilometer lager, keren licht en warmte terug. De verdere afdaling verloopt erg geaccidenteerd: van het ene rivierdal naar het andere, brutaal rukt de weg op en af. Komt er dan nooit een einde aan? vraag ik me af. Maar tenslotte bevind ik me boven op de laatste heuvel vóór de vlakte. Ik kijk nog eens achterom naar de bergen van Arcadiē, richt dan het oog op de wazige blauwte in de verte, dat kan alleen de zee zijn. Het landschap wordt rustig mediterraan nu, met naaldbomen en cipressen die geleidelijk tot heuse bossen aandikken. Uiteindelijk, op amper 5 kilometer vóór de kust, doet ook de zon haar intrede. Het is alsof ik een andere wereld binnenrij.

De camping is bij het water, maar het is al te laat voor strandgenoegens. Liever naar het barterras, om wat na te genieten in de late zon onder het gebladerte. Op de camping zitten meest oudere mensen bij hun caravan naar de avond toe te leven, ik doe hetzelfde. Arcadiē was prachtig, ook al drukten de wolken na de middag de kleuren weg en ook al was het fysiek soms zwaarder dan mij lief was. Maar niemand krijgt het paradijs voor niks, troost ik me. En morgen neem ik een luie dag. Zeker weten.

Een halve rustdag aan zee

Die luie dag bestaat uit een kort voormiddagtraject en aansluitende halve stranddag. De weg loopt parallel met de kust en wordt slechts af en toe door een lage bult onderbroken. Links van me de opdringende bergen, rechts de intensief bewerkte kustvlakte. Die tegenstelling heeft wel iets, maar vanaf Kiparissía wijken de bergen ver terug. Blijft over: niets dan olijfgaarden, waar bovendien slechts af en toe een glimp van de blauwe zee te bespeuren valt.

De attracties moeten dus van de hand der mensen komen. Er is de prettige *platía* van Kiparissía, waar ik mezelf andermaal op een *kafé ellinikó*, een Griekse koffie, trakteer, mede ook omwille van het glas fris water dat je erbij krijgt. En even verder: het kleine haventje van Ayía Kyriáki, waar nog veel van de wereld niet gepasseerd is, zo stil en onaards is het er. Hier kan ik niet voorbij aan een *kafé frappé*, de Griekse variant van de *cappuccino*. Met al dat verlet kom ik pas omstreeks 13 uur bij de camping van Marathópoli aan, en vind de hekken gesloten.

Langs de andere zijde loopt nochtans wat volk rond, Grieken, die ijverig in de weer zijn met borstels en zwabbers en emmers. De camping is nog niet open, ze zijn nog volop aan de lenteschoonmaak bezig. Maar als ik aandring en op mijn deplorabel vervoer wijs, mag ik er van de jonge uitbaatster toch in. *Evcharistó polí*, dank u wel, al is het dan wat zielig om de enige klant op een onaffe camping te zijn.

Ik kan dus toch naar het water voor een halve dag rust. Niet naar het zwembad, dat nog druk doende is met vol te lopen, niet naar het belovende strand, waar je je schoenen aan de scherpe rotsen openhaalt, maar zo'n 3 kilometer terug langs de weg, naar een anonieme baai. Het is echt een prototype van een baai: halvemaaanvorm, één kilometer overzichtelijk lang, met van het fijnste zand en afgeboord met een groene gordel van naaldbomen. Wel ligt het bezaaid met wier en rommel, stukgeslagen kratten, wegwerpplastic. Nog overgebleven van het vorige seizoen, neem ik aan.

Maar het is een zeur die zich daaraan stoort. Aan beide uiteinden van de strandgordel, waar een weggetje toegang verleent, staan een paar caravans of een auto of een brommertje. Of een fiets, nu. Er is dus amper een mens op het strand. Dat valt me enigszins tegen, want met wat volk om je heen gaat de tijd sneller voorbij, zeker ook als het (in mijn geval) over vrouwvolk gaat. Het wordt dus ietwat krampachtig volhouden, op dat strand. Rusten moet.

Terug op de camping onder de douche. Hij werkt, jawel, al moet ik eerst nog het roestwater uit de leiding laten wegspoelen - ik ben hier echt de eerste klant. Dan te voet naar het dorp, dat zich behalve op tuinbouw ook kleinschalig op toerisme toelegt. Er hangt een leuk sfeertje langs de met *kafeneions* en *tavernas* afgeperkte, naar het water afdalende straat en waar vooral Griekse mannen toon en volume bepalen. Gevels in hemelsblauw, zonneluifels in okergeel, stoelen in grasgroen. Een late zon schijnt gelig over de terrassen.

Messinië

Langs de kust naar Koróni

De kustweg zuidwaarts voert aanvankelijk door niets dan olijfgaarden. De zon is gesluierd, het licht getemperd. Daardoor verschuift het olijfgroen nog een fractie naar grijs. Ook de atmosfeer is troebel, heiligheid roemt de kleuren af. Niet echt een feestelijke intrede in de landstreek Messinië, de meest westelijke 'vinger' van de Peloponnesos.

Aan de oever van de baai van Navarino ligt het stadje Pylos. Ik zoek een terrasje op het plein bij de vissershaven, waar de sfeer door schoolgaande jeugd wordt bepaald. Kinderen zijn druk in de weer met tafeltennis, de meester tempert het luidruchtige gegil. Tieners flaneren nonchalant rond of hangen ostentatief op stoelen. Schoolreis. Wat leert deze jeugd op schoolreis te Pylos? Misschien over de zeeslag van Navarino, toen tijdens de Griekse bevrijdingsoorlog de vloot van de Turkse bezetter door Europese grootmachten gekelderd werd. Bij vergissing bijna: iemand liet een schot en toen begon iederéén in paniek te vuren. Of zullen toch vooral de Grieken zelf als helden uit deze episode te voorschijn komen? Of liggen ze ook daar niet echt wakker van? Sommigen zijn druk in de weer met fototoestel of gsm.

Na Pylos begint het terrein te heuvelen. De hellingen zijn kort maar lastig, mede door de ondertussen aangesterkte tegenwind. Even verder aan zee ligt het stadje Methóni, dat meer van een dorp weg heeft, in weerwil van het imposante Venetiaanse kasteel dat zijn haven bewaakt. De 'strandpromenade' is gewoon een zandweg gebleven.

Vanaf Methóni wordt het terrein bergachtig. De weg slingert in brede kronkels heuvel op en heuvel af, en na Finikoúda, als hij de zee loslaat en het binnenland intrekt, is het weeral ferm klimmen. Maar het landschap wordt dan erg mooi met zijn ronde, maquisgroene heuvels en diep ingesneden dalen.

Koróni ligt aan zee, de camping ook. De meeste toeristen zijn Duitsers, veelal ouderen, maar er zijn ook nogal wat gezinnen met jonge kinderen; die nemen het met de schoolplicht blijkbaar niet zo nauw. Op mijn fietserschap word ik op campings niet aangesproken: deze mensen hebben andere dingen in hun hoofd, zoals zon, zee en zand. In reizen, laat staan met de fiets, zijn ze niet geïnteresseerd. Evident ook: de zee vraagt om stilstand, reizen is bewegen. Het geeft een vaag gevoel van verlatenheid.

In restaurant Symposium hangt nog een vleugje sfeer van vroeger. Het etablissement (dit is het juiste woord) ligt in een parallelle achterafstraat van de havenkade. Een gevel van glas in houten lijsten. Glimmende, pseudo-marmeren vloeren, hoge plafonds op vierkante, betonnen zuiltjes, houten lambrisering aan de muren. De baas, een kwieke oudere man en zijn idem dito vrouw maken zelf de dienst uit. Veel wat op de kaart staat is *just finished*, wat niet anders kan betekenen dan dat hier alleen verse waar op tafel komt. Het eten is minder afgevlakt dan elders. De TV staat gedempt aan, de *soapacteurs* hebben spookachtig schitterend oogwit en blikkerende tanden.

Langs de kust naar Kardamili

Als ik tegen de volgende ochtend wakker word, regent het. Een fijne motregen tikkelt op het tentzeil, terwijl dikke druppels vanuit de bomen neerpatsen. Ik steek mijn hoofd door de rits: de hemel is potdicht. De camping baadt in een grauwe ochtendschemer, al is het dan ook halfacht. Ik besluit het lot stoïcijns te accepteren: af en toe moet het ook in de zomer in Griekenland regenen, voor de landbouw en zo. Daar kunnen de vrijetijdsaspiraties van toeristen toch niet tegen opwegen.

Ik vertrek wat later dan gewoonlijk, noordelijk de Messinische Golf rondend. De lucht lekt van de vochtigheid, het is zweterig drukkend. Op de weg is meer verkeer dan ik gewend ben, de weekenddrukte misschien. En al probeer ik me goed te houden, geleidelijk gaat het me meer en meer tegensteken. De weg loopt op een handbreedte van de zee, maar er is langs beide zijden veel lintbebouwing. Mijn oog stoot zich weer aan het gebruikelijke zwerfvuil in de berm en ik erger me aan de rommel van afgedankte spullen en hakkelige koten en schuren die mensen in het wilde weg rond hun huizen neerpoten. Het verkeer wordt steeds drukker naar Messíni toe, zeg maar: hinderlijk druk, voor het eerst in een week. Mijn ochtendlijk stoïcisme zakt zoetjesaan ineen als een plumpudding.

Ik trek Messíni binnen voor de picknick. Het is dus weekend inderdaad en gezellig druk op de terrassen, waar uitsluitend mannen in de weer zijn met het smeden van de broederschapband. Er wordt levendig geconverseerd, gelachen, geschouderklopt, omarmd ook. De vrouwen zitten thuis en koken het middagmaal. Die smeden andere banden.

Als ik nadien weer vertrek, voelt het frisser aan: er is meer wind opgestoken. En is er een weersverandering op komst? In het zuidoosten - dat is de kant waar ik naartoe moet - verschijnt allengs meer blauw aan de lucht. Ik rij door het verkeersdrukke Kalamata recht naar de bergketen toe die de ruggengraat vormt van de tweede 'vinger' van de Peloponnesos: het Taygétos-gebergte. Ten oosten van Kalamata rijst het steil, haast loodrecht uit de zee op. Terwijl zijn flanken nog helemaal in de wolken hangen, vangen de eerste dorpen-aan-zee in zuidelijke richting al de zon.

Dat krikt de moraal op en het duurt niet lang meer of ook ik rij mezelf de goedweezerzone binnen. Tegelijk verdampt ook het verkeer en dunt de bewoning uit. Meer zelfs: de Taygétos tovert berglandschappen. Ergens onderweg duik ik een mooie kloof in en het uitzicht van op de laatste pas van de dag over de zuidelijke kustlijn is van de eerste orde. De laatste 30 kilometer maken veel goed.

Tijdens een korte rustpauze krijg ik het gezelschap van een jonge Griekse *biker*. Versta mij wel: een *bike* is een motorfiets. Zijn voertuig heeft status door de respectabele leeftijd, dat ziet ook een leek als ik.

"Vijftig jaar oud", zegt hij, "en dan moet hij bij het klimmen al eens aan de kant. Net zoals U", voegt hij er olijk aan toe - hijzelf ziet er amper 30 uit! Hij vertelt me dat hij in Canada heeft gewoond, met zijn ouders, zes jaar lang, om wat geld te maken. Met dat geld zijn ze nu een restaurant begonnen in een dorpje even verderop.

"Ben je blij terug in Griekenland te wonen?" vraag ik, "is *the way of life* hier beter?"

Hij aarzelt geen seconde: "Véél beter, er is meer *leisure in life*. Stel je voor," zegt hij, "ik heb zelf een jaar München geprobeerd. Het was er om te sterven, er was maar één ding dat telde: werken, geld verdienen."

Hij wil weer starten, maar de motor doet het nog niet, heeft blijkbaar meer recuperatietijd nodig dan ik. Ik vertrek dan zelf maar. “*You’ll catch me up soon*”, zeg ik. Even verder flitst hij me voorbij. We zwaaien.

Lakonië

Door de Máni naar Gíthio

Het meest zuidoostelijke deel van de Peloponnesos is de landstreek Lakonië. De naam is maar weinig bekend, ook niet in de reisliteratuur. Des te beter bekend is evenwel de Máni, de middelste ‘vinger’, die deel uitmaakt van Lakonië. Dat heeft de streek te danken aan zijn twistzieke, zelfs oorlogszuchtige verleden.

De dorpen van de Máni zijn bekend om hun torenhuizen. In de loop van de voorbije eeuwen bouwden de ‘betere’ families elk zo’n toren boven op hun huis, niet als statussymbool, maar als militaire versterking. De bedoeling was geen andere dan de concurrerende families vanuit die toren te bestoken met schiettuig allerhande of er zich bij een aanval als in een middeleeuwse donjon terug te trekken. Dit weinig sociale gedrag valt te verklaren vanuit de *struggle for life*. De Máni is in feite niets dan een dorre bergrug in de zee; de vruchtbare grond is er zo schaars dat het als vanzelf tot gewelddadige conflicten leidde. Deze familievetes konden lang aanslepen. Ze eindigden meestal pas als de andere clan zoveel mannen hadden verloren (de vrouwen werden gespaard) dat een overgave zich opdrong. Ook na de Griekse onafhankelijkheid ging het moorden en verminken door: de laatste clanoorlog dateert van 1870. Er waren toen hele regimenten van het nationaal leger nodig om de vrede op te leggen. De dag van vandaag valt van deze barbaarsheid niet veel meer te merken. Uiteindelijk is de streek onleefbaar gebleken. De Máni is leeggelopen, de dorpen liggen er verwaarloosd bij.

Ten zuiden van Kardamili loopt de weg hoog boven de zee, zodat hij fantastische vergezichten op de kustlijn en de baaien biedt, terwijl langs de andere kant de bergen van de Taygétos steil de hoogte ingaan. Weldra gaat het potig omhoog, onder de Gaidourovoúni door, wiens 1200 m hoge top amper 3 kilometer van de waterlijn af ligt – van stijgingspercentages gesproken! Dan gaat de weg op en af golven tot hij te Ítilo terug naar zeeniveau afdaalt.

Het haventje van Ítilo ligt aan een op het westen gerichte baai, waar een straffe wind staat. Het is er fris en hoge golven slaan onder donderend geraas op het keienstrand te pletter. Het visrestaurant heeft zich langs de zeekant compleet met plastic zeilen van de wind afgeschermd.

De ‘toegangspoort tot het kerngebied van de Máni is het stadje Areópoli. Wegens tijdsgebrek kies ik niet voor de lange rit helemaal rondom het schiereiland, maar ga vanaf Areópoli van de kust af om door te steken naar de oostkust, naar de dorpen Flomochóri en Kotrónas ook, bekend om hun authentieke torenhuizen. De smalle weg wurmt zich naar een zadel tussen twee bergen omhoog in een omgeving die net zo goed Schots of Welsh zou kunnen zijn, zeker onder het ondertussen grijzig geworden licht van vandaag.

Al sinds Kardamili is de Maniotische bouwstijl alomtegenwoordig. Haast elk dorp heeft wel enkele burcht woningen. Kerkjes zijn vaak gerestaureerd, en er worden, uiteraard vooral aan de kust, nogal wat vakantiewoningen en idem dorpen in de oude stijl gebouwd. Het meest authentiek echter zijn de torenhuizen in het binnenland, waar ze zo buitenmaats lijken in dorpen met een sfeer van lang geleden, waar oude mannen in ‘s zondags grijs sloffend een wandelingetje maken tussen de sobere, soms armtierige huizen. Het indrukwekkendst zijn ze in Flomchóri, waar op de terrassen rond de sjofele *platía* ruige, verweerde mannen de zondag zitten te doden. De straatjes zijn er zo eng dat ik nog amper mijn fiets kan keren. Voor het eerst heb ik het gevoel hier niet te horen.

Na Kotrónas verandert de wat pokdalige, landelijke weg in een 8 meter brede strook smetteloos asfalt, dat zich in brede bochten over gladgestreken hellingen sierlijk door het kustlandschap slingert. Hij is aangelegd, als zo vaak, met de steun van de EU. Voor mij alleen, blijkbaar, want een half uur lang kom ik niet één wagen tegen; voor zoveel tegemoetkomendheid wil ik Europa wel een briefje schrijven. Maar blijkbaar is deze weg, waarvan de economische rendabiliteit twijfelachtig is, de één of andere Europese ambtenaar in het verkeerde keelgat geschoten, want na 10 kilometer, totaal abrupt, houdt het asfalt op, net vóór het dorp Skoutári. Glad asfalt wordt stenige piste tot, bij de eerste huizen van het dorp, de oude, pokdalige weg terug opduikt.

Het dorpje Skoutári ligt in een droom van een baai tegen de helling aan. De straten van het dorp zijn dan ook niks Europees genivelleerd, maar één en al Grieks: ze zijn zo steil dat ik niet al te hard aan het stuur durf te trekken uit angst achterover te slaan, als bij een steigerend paard. Af en toe

zijn er gelukkig wat vlakke stukken, waar ik alle beschikbare adem bijeenschraap om ietwat hanerig de schaarse dorpsbewoners goeiedag te zeggen: *iassas!* Ze kijken amper op; de meeste negeren me.

's Avonds in het restaurant te Gíthio is het tijd voor ergernis. De dienst is gemelijk op het botte af. De *youvétsi*, waar ik nu al een week lang op zit te azen, is er andermaal niet, en ik word verwacht snelsnel een vervangschotel te kiezen, zodat ze niet nóg eens moet langskomen. En nauwelijks staat de *appetizer* op tafel, of daar komt, met de kerende post, ook de kip al! Nee, erg tegemoetkomend kan je de Grieken niet noemen. In de horeca kom je regelmatig een hanglip tegen, en daarbuiten zijn ze vaak gereserveerd op het nurkse af. Er zijn véél redenen om naar Griekenland te gaan, maar de Grieken zelf horen daar zeker niet bij.

Naar de site van Mistrás

De camping van Gíthio ligt aan het water, en vermits de etappe naar Mistrás vrij kort is, sta ik mezelf vóór het vertrek een uurtje strandliggen toe. Het is nog maar 9 uur, ik ben er compleet alleen. Begrijpelijk ook: strandliggen is gewoon vervelend, waarom zou iemand zich haasten om aan dat karwei te beginnen?

Ik vertrek een uur later. Het is weer een prachtige ochtend, al zal de Taygétos, nu links van me, snel een kroon van wolken krijgen. Als Zeus zich niet achter de wolken van 'zijn' Olympos aan het oog van de mensen had onttrokken, dan had hij het ook op de Taygétos kunnen doen. De 'grote' weg naar Spárti is aanvankelijk rustig en de lage heuvels met maquis en olijfgaarden zijn onder het heldere ochtendlicht best aardig, landelijk en rustgevend. Maar geleidelijk wordt het verkeer drukker, zodat ik halverwege besluit om van de grote weg af te gaan en via landelijke wegen naar Mistrás te rijden.

Ik fiets dan kriskras tussen nette olijfgaarden en door schone, witte dorpen, die ik er van verdenk slaapdorpen van het grote Spárti te zijn. Weldra echter raak ik het noorden kwijt in de wirwar van lokale weggetjes zonder bewegwijzering, waar ik amper een mens tegenkom om de weg te vragen. Zoekend en tastend en op mijn 'stappen' kerend sukkel ik naar Mistrás.

Vooraf op rustige wegen kom ik regelmatig slangen tegen. Dode. De rug geknakt, de huid opengebarden liggen ze als een vormloos, verward kluwen uit te drogen in de zon op het hete asfalt. Mensen achter het stuur van een wagen maken er een erekwesie van om elke slang op de weg dood te rijden, vanuit een diepgewortelde afkeer voor het dier, dezelfde afkeer die al in het scheppingsverhaal in de slang het symbool voor het kwaad zélf zag, de vleesgeworden satan. Nóg zieliger zijn de reuzenhagedissen: ze liggen met hun wittige buikjes omhoog naar de hete lucht, hun ingewanden naar buiten geperst, hun korte pootjes als in een laatste smeekbede gespreid. Een enkele keer kom ik een levend slangenexemplaar tegen. Het is een prachtig beest, bruin met felgroen en zeker een meter twintig lang, dat traag op de weg kronkelt, naar de berm aan de overkant toe. Ik kijk met opzet niet achterom als vlak daarop een auto me kruist.

Vlak achter het dorp liggen de ruïnes van de oude Byzantijnse stad Mystra. Onvoorstelbaar is de ligging tegen de eerste, zeer steile heuvel van het gebergte aan: je bouwt toch geen stad tegen een bergflank op! Wie hier indertijd de straat op ging moest een goeie adem hebben! Het onveiligheidsgevoel was toen blijkbaar een pak erger dan nu, erg genoeg alleszins om de mensen op dit oncomfortabel terrein een onderkomen te doen zoeken. Want op deze bergflank woonden ooit 42000 mensen! De stichting van de stad (in de 13^{de} eeuw) was trouwens het werk van Franse ridders; die hadden ervaring met onveiligheid en wisten hoe en waar je een onneembare vesting in elkaar moest zetten.

De site heeft een aantal juweeltjes van Byzantijnse minikerkjes, sommige met fresco's. Groot is het panorama van bovenaf over de immense vlakte waar, niet zo héél ver weg, het witte Spárti in de zon ligt te blikken.

Terwijl op de campings aan zee de Duitsers de toon aangeven, is het publiek op de 'binnenlandse' camping van Mistrás meer gemengd: Engelsen, Nederlanders, Duitsers, Fransen, zelfs Belgen. En of het toeval is of niet: ik word hier veel minder met de rug aangekeken. Mijn Nederlandse buur wil meteen een praatje maken en biedt me zelfs een glaasje wijn aan (dat ik beleefd weiger), en in het restaurant kom ik andere burens tegen, een Engels stel dat voor de hele zomer onderweg is, met het openbaar vervoer reist en lange voettochten in de bergen maakt.

Door het Parnónas-gebergte naar Leonídio

's Morgens kan ik niet weerstaan aan de verleiding om het ontbijt op het campingterras te gebruiken. Ik heb weliswaar al het nodige in 'huis', maar de lage zon schijnt zo uitnodigend over de tafeltjes, filtert zo subtiel door het gebladerte, en ja, er is ook de verleiding van échte koffie.

Het is vandaag zo helder dat zelfs de Taygétos zich smetteloos en haarscherp aftekent tegen de azuren lucht. Of het daardoor komt, weet ik niet, maar ik voel het meteen: ik heb er zin in vandaag, mijn zintuigen staan op scherp. De landelijke weg naar Geráki is (als gewoonlijk) erg rustig en ergens is er een mooi plateau met bloeiende heidestruiken. Tot halverwege is het parcours betrekkelijk vlak en ik haal een gezapige vaart.

Net vóór Geráki moet ik links afslaan, en ook op de kaart is het duidelijk te zien: de weg, die tot dan parallel liep met de hoogtelijnen op de kaart, gaat er vanaf dan dwars tegenin. Het is van bij de eerste trap meteen erg lastig. De weg lijkt recht naar een gesloten bergmassief op te trekken, en er valt niet te zien langs waar hij er weer uit raakt. Eerst probeer ik nog de 1x1 aan te houden, maar al gauw moet ik ook de allerkleinste versnellingen aanspreken. Het wat hobbelige wegdek biedt meer rolweerstand ook. Ik trek het na op de kaart: de beklimming zal 14 kilometer duren en gaat van 300 naar zo'n 1400 meter. Als in het hooggebergte!

Het hooggebergte, dat is: de flanken van de bergen naspeuren om te zien waar de weg naartoe gaat, en hopen dat het niet dat éne, hemelhoge, onhaalbare spoor is dat in de wanden is uitgesneden. Dat is: de pijn voelen in de rug, in de polsen, in de kuiten vooral als je na een uithijgpauze weer vertrekt en het zuur zich in de spieren heeft opgehoopt. Dat is: geduld oefenen tot je de volgende bocht haalt, die maar niet naderbij komt als je tegen 6 per uur verder kruipt. Dat is: door te weinig snelheid de rechte lijn niet meer kunnen houden, maar licht zwalpend over de halve wegbreedte waggelen, zodat de klim hoe langer hoe langer wordt. Dat is: de vernauwing van je bewustzijn tot het gelijklopend ritme van de trap en van de ademhaling.

Maar uiteindelijk, en onverwacht als steeds, vlakt de weg af, daar is de top en meteen zet de afdaling in. Een paar bochten verder ligt het bergdorp Kosmás: een uniek plein-bij-de-kerk met reusachtige platanen en prachtige, ruime, gezellige terrassen. Ik geniet er voluit van de allerbeste *frapé* tot nu toe en de waard stelt me gerust: vanaf nu is het dalen!

Het beste komt nu. Niet de afdaling op zich, die vooral in het begin veel te steil loopt, maar het unieke landschap waar ik dan induik: een kloof als een trechter, loodrecht onder me, waar de weg via haarspeldbochten in afdaalt. Het is een grandioos decor, een ervaring om nooit meer te vergeten, adembenemend, aangrijpend zelfs, grenzend aan een geestverruimende ervaring. Uiteindelijk beland ik op de bodem, langs zij een uitgedroogde rivierbedding. Ik kijk omhoog tegen de loodrechte wanden: daar hangt een klooster, op een smalle richel tussen hemel en dal. Om te kijken stop ik op een parkeerstrook waar ook een Duitse caravan staat. De man denkt dat het om een hotel gaat (zo fantasieloos), de vrouw komt er zelfs de wagen niet voor uit (zo onverschillig). Hun zal de ervaring van deze schitterende kloof niet geopenbaard worden; ze zullen naar boven rijden alsof ze om broodjes bij de bakker gingen.

De rivierbedding loopt nu zacht af naar zee. Even vóór de kust ligt het stadje Leonídio, het eindpunt van de dag. Een stadje, of veeleer een uitgegroeid dorp? Er zijn banken en winkels en een hotel, maar de straatjes zijn kronkelig en eng, de open plekken eerder gaten in het bouwpatroon dan echte pleinen. De schaarse eetgelegenheden liggen weggedoken tussen de huizen en aan niets is te zien dat je er eten kan. Het vergt enig zoeken en wat bereidwillige hulp dus om een *taverna* te vinden. Als ik binnenkom, zit er al een man te kluiven aan iets dat verdacht veel op een schapenkop lijkt. In de hoop dat de pot nog wat anders schaft, vraag ik de baas wat hij te bieden heeft, en gelukkig: er is van alles, *salata*, *tzatziki*, *mouschari patates*, en de wijn is voor bijna niks. De muren in groenblauw als het water van de zee, de vloeren in namaak gespikkeld marmer. Er is de onvermijdelijke kaart van schoon Griekenland en in een hoek staat de TV te drenzen. Er hangen koebellen aan het plafond, en aan de muur foto's van de waard als jong dienstplichtige en van musicerende mensen. Wat later komt de fluitist van zo'n foto in levenden lijve de zaak binnengewandeld, 15 jaar later. Het oude Griekenland, het bestaat dus nog.

Langs de kust naar Náplio

Het is al vrij warm als ik de volgende ochtend even na het vertrek de zee bereik, maar een verfrissende bries brengt koelte en geeft een duw in de rug. De panorama's van de kustlijn tegen het diepblauw van de zee zijn mooi. Er zijn talrijke kleine, lege baaien, de meeste met zand- of keienstrand. Eén keer weersta ik niet aan de verleiding van een halfuurtje zonnebaden en ook de middagpauze breng ik op het strand door. Toch beroert het me niet al te veel: hoe aardig ook, het is toch een anticlimax na gisteren.

Tegen de middag moet de zachte zeebries het (nog maar eens) afleggen tegen een brute, agressieve valwind uit het binnenland, die dit keer echt onhebbelijk te keer gaat. Zelfs de golven krijgen het moeilijk om aan land te komen en zijn helemaal uitgevlakt als ze de oever bereiken. Gelukkig zit de wind meestal mee en zwiëpt hij me voort, maar als de kustlijn al eens een bocht naar

links maakt, is het op de tanden bijten om niet stil te vallen. Lichtjes verhit kom ik te Náfplio aan, de drinkbussen leeg en al het fruit naar binnen gewerkt. Van wind droog je uit.

Náfplio is een middelgroot en toeristisch, enigszins sjiek stadje, met een oogverblindende, marmeren *Platía de Syntagma*, veel groen, smalle stegen met bloemen en planten aan deuren en ramen, talloze openluchtrestaurants en meer toeristen dan ik tot hiertoe bij mekaar heb gezien. Er is een haven, een Venetiaans fort in de zee en nog 2 andere bastions op de heuvel boven de stad. Er is dus veel te zien. Maar ik vlei me in een comfortabele stoel op een plein, vastbesloten om alleen maar lui te zijn. En schrik van de prijzen.

Even later begeef ik me, met de bewust nonchalante, nadrukkelijk onthaaste tred die de échte vakantieganger kenmerkt, in de wirwar van straten en stegen.

Restaurant Hellas ligt niet alleen op het mooiste plein van de stad, het ziet er ook enigszins authentiek uit en afficheert dat het Griekse keuken serveert – wat doen de anderen dan? vraag ik me af. Maar het wordt een afknapper: de kelner gunt me amper de tijd om de spijskaart in te zien en begint me meteen op te jatten om snel te beslissen, de baas schiet tussen de tafeltjes op en neer en probeert zoveel mogelijk passanten te *pushen* om plaats te nemen, debiele complimenten roepend. En het eten zelf, ook al heb ik voor de specialiteit van het huis gekozen, verschilt van wat ik gewend ben alleen door de prijs.

Op een sokkel in het midden van het plein, onder een wolk schreeuwend kleurrijke, in de late avondwind zacht heen en weer deinende ballons, zit een zigeunerjongen, ineengedoken, als de denker van Rodin.

Argolidië

Naar Ermioni

Na de betrekkelijke ochtenddrukke van Náfplio – de meeste auto's rijden de stad in en ik kan mezelf niet weerhouden om boosaardig te denken: loonslaven vooruit, op naar de bronnen van welvaart – na de drukke van Náfplio dus wordt het snel weer rustig en het is prettig om na Drépano een tijdlang zorgeloos langs de zee te fietsen, op vlak terrein nog wel. Later, als ik door een steeds smaller wordende, vruchtbare vallei met drukke agrarische activiteit naar de bergen toe rij, de weg zachtjes oplopend, is ook dat een fijn gevoel: de wanden van de kloof die stilaan dichterbij komen, alsof je een enorme omhelzing binnenrijdt.

Dat luchtige sfeertje duurt tot de weg de vallei uit moet, en daar heb je dan de bergsensatie weer, en de zee diep onder me en almaar verderaf. Ik klim zo'n 450 meter, rustig aan, en dan gaat het weer omlaag, nog steeds lekker in de zachte ochtendwarmte.

Na Neochóri gaat het een tweede keer omhoog, tot 700 m dit keer. In deze hogere regionen wordt het landschap minder dor en grillig. De heuvels beginnen te golven en er is veel graan- en grasland, heel ongewoon voor Griekenland.

Na de bestorming van Kranídi - want zo steil klimmen de straten van het stadje tegen een heuvel aan – bol ik losjes uit naar de zee en het haventje Ermióni. Het ligt op een in de zee uitstekende rotspunt. Er lopen wat toeristen rond en in het restaurant is de menukaart in 6 talen (jawel, ook Nederlands), maar de sfeer is ontspannen, het toerisme op mensenmaat. Ermióni is een haventje om op een knusse manier van te houden.

De cirkel rond: naar Méthana

Voor de laatste dag heb ik geen zin meer in sportieve uitdagingen en kies, afwijkend van het oorspronkelijk plan, om niet dwars door het binnenland naar Méthana te rijden, maar via de kustweg, die 20 kilometer langer is.

De zuidkust van Argolidië is ruim van dorpjes en vakantiecomplexen voorzien. De kustvlakte is aan de saaie kant. Dan gaat de weg weer wat golven, en wanneer ik in noordelijke richting van de kust weg rij, moet ik – voor de laatste keer – omhoog, 300 meter, steil zoals altijd. Klimmen is een beetje lastig, maar loont bijna altijd. Zodra ik boven ben ontplooiën zich een aantal schitterende vergezichten op de kustlijn, o.a. op het eilandje Póros, dat door amper een straat water van het vasteland gescheiden is.

Even verder sluit ik aan op de route waarlangs ik, twee weken geleden, vertrokken ben. Ik steek de landengte over die Méthana nog net aan het land vasthoudt en daal af naar de haven, waar het nog altijd even stil lijkt als toen. Ik ben weeral de cirkel rond.

Naar de luchthaven van Athene

Nog diezelfde namiddag neem ik de boot naar Pireás. De boot komt aan met een half uur vertraging, een gegeven waar niet één van de wachtende Grieken zich ook maar in het minst druk om maakt – wat zijn wij toch een voorgeprogrammeerd volkje! Na de ontscheping rij ik twee keer verkeerd in Pireás. Eenmaal terug op het rechte spoor, blijkt de beoogde camping te Voula maar niet op te dagen. Ik informeer en wordt naar 4 kilometer verder doorverwezen, maar ook daar valt geen kampeerterrain te bespeuren. Wel vorder ik goed: de vlakke kustweg en de extra adrenaline, opgewekt door de stilaan zakkende zon, jagen me tegen 25 per uur over de vierbaanse weg. Twee dames wijzen me nog verder door, naar een volgende haven, Várkiza, nog maar een paar kilometer. Ondertussen is het 8 uur, de schemering is ingetreden, de auto's steken hun lampen aan, ik mijn fietslantaarn. De weg golft nu boven het water op en neer. Daar ligt, in een knusse baai, Várkiza. Ik daal af, maar niks kampeerterrain te bespeuren. Ik informeer, maar niemand weet van een camping. Toch, een kioskoopster wijst me terug, naar het begin van het stadje. Ik ben verbaasd: daar kom ik vandaan en geen tent of caravan gezien! Het is nu bijna donker. Ten einde raad terug de heuvel op en inderdaad, op de aangewezen plek is er een camping. Heel onopvallend, zonder enige aanwijzing, zonder naambord zelfs. Een plek voor ingewijden.

Ik ga naar de receptie. Daar zit een oude man, die vlot Engels spreekt. Of dit een camping is? vraag ik, en of er plaats is?

“Jazeker, er is plaats,” zegt hij, “maar wilt ge hier wel overnachten?”

“Natuurlijk, daar kom ik toch voor.”

“Maar ik zou niet willen dat ge u achteraf bedenkt,” zegt hij, “en dat ik dan al die paperassen voor niks heb ingevuld.” Ik begrijp het niet goed. Waarom zou ik me in godsnaam willen bedenken?

“Weet ge,” zegt hij, “zoudt gij er bezwaar tegen hebben om naast een *disco* te slapen, die de ganse nacht, tot 4 uur in de ochtend, *house* muziek draait?”

Het begint me te dagen. Ja, daar heb ik wel degelijk bezwaar tegen.

“Ziet ge wel,” zegt hij, “wilt ge dan die kampeerplek nog?”

Het vooruitzicht op een woelende, slapeloze nacht is niet aantrekkelijk. Ik twijfel, maar heb weinig keus.

Hij kijkt me rustig aan. “Zeg dat ge de plek niet wilt,” zegt hij, “dan ben ik zeker dat ik ze u niet heb opgedrongen.”

Zo goed heb ik nog nooit iemand zijn eigen waar weten te verkopen. Ik hak de knoop door. “Ik heb geen keus,” zeg ik dan ook, “het is avond, donker, ik ben met de fiets, ik ben moe, ik moet de plek wel nemen.”

“Gij hebt het gewild,” zegt hij, “zeg niet dat ik u niet gewaarschuwd heb.”

Het invullen van de papieren neemt 10 lange minuten in beslag. Ik stel vast dat ik vandaag de eerste klant ben. Maar tenslotte, om kwart over negen, leidt hij me naar beneden, naar een ruime plek op wat best een aardige camping zou kunnen zijn. De douches zijn warm ook. Van *disco* en *house* valt voorlopig niets te vernemen.

Dat zal voor straks zijn. Want het terrein, in lang vervlogen dagen als buitenluchtkuur voor door *smog* vergiftigde Atheners bedoeld, is ondertussen overvleugeld geraakt door meer hedendaagse en meer lucratieve vormen van vrijetijdsbesteding dan vanonder een tentluifel naar het water kijken en de zeebries door je oksels laten waaien. Vlak naast de camping is inderdaad een discotheek actief. De binnenrijdende wagens worden door zwarthemden gecontroleerd en de toegang wordt door breedgeschouderde mannen van ongewenst bezoek gevrijwaard.

Als ik na het avondmaal in de haven terugkeer, is de discotheek aan het opwarmen. Maar erger is het gedruis van het verkeer op de vierbaanse weg. Mijn tentje staat op 50 meter van die weg en op 100 meter van de *disco*. Maar oordoppen maken geruis van geraas, alleen de *house*-dreun blijft er doorheen bonken. Niet krachtig genoeg evenwel om een vermoeide man met verzadigde ingewanden lang uit de slaap te houden.

Epiloog

Twee weken met de fiets door de Peloponnesos. Twee weken rondgetoerd en niet één fietsreiziger tegengekomen, het is me nog nergens overkomen. Dat ‘gewone’ Grieken het liever met een brommertje doen, valt gezien het terrein te begrijpen. Maar al die fietsgekke Europeanen, voor wie toch ook de fjorden van Noorwegen of de bergpassen van de Alpen niet te zwaar zijn, waar waren ze?

Griekenland is geen populaire bestemming onder fietsreizigers. Ik denk dat het komt doordat het land tussen twee stoelen valt.

De ene stoel is die van de avontuurlijke reiziger, voor wie geen bestemming te ver, geen cultuurshock te erg is. Die kiest voor Latijns Amerika of voor de Karakoram of voor Thailand. Voor zo'n extremist is Griekenland te braaf, te Europees, te saai.

De andere stoel is die van de genietende fietser, die wel een inspanning wil leveren, maar toch niet al té vaak pijn wil lijden. Voor zo iemand is Griekenland een flink eind voorbij de grens van het plezier. Het terrein is erg lastig en in de zomermaanden is het door de hitte helemaal niet meer te doen.

Zo valt Griekenland in de gratie van niemand. Dat is jammer, want het land heeft aansprekende kanten. Het landschap is fascinerend, zowel in de bergen als langs de bergachtige kusten. Het asfalt is meestal zeer goed en het is naar Europese normen ongekend rustig op de wegen. Voeg daarbij nog de klassieke toeristische troeven: de sites, de zon, het strand, en je hebt toch wat om naar uit te kijken.

PRAKTISCHE INFO

Datum: van 18 mei tot 1 juni 2002.

Traject: Luchthaven Athene → Pireás 42 km. Boot naar Méthana.
→ Epídavros 59 km.
→ Náfplio → Trípoli 87 km.
→ Vítina → Karítana 85 km.
→ Vassés → Tholó 92 km.
→ Marathópoli 50 km.
→ Methóni → Koróni 76 km.
→ Kalamáta → Kardamíli 91 km.
→ Areópoli → Kotrónas → Gíthio 93 km.
→ Mistrás 62 km.
→ Geráki → Leonídio 88 km.

→ Náfplio 84 km.
→ Neochóri → Kranídi → Ermióni 86 km.
→ Póros → Méthana 63 km.
Boot naar Pireás.
→ Várkiza → luchthaven Athene 49 km.
Totaalafstand: 1107 km.
Gemiddelde dagafstand: 80,2 km.

Logies:

Prijzen voor één persoon. Reken voor een tweede persoon de helft erbij.
Méthana: Hotel Avra € 35.
Epídavros: Hotel Alkion € 18.

Trípoli: Hotel Artemis € 38.
Karítana: Kamer € 24.
Leonídio: Hotel Aleksí € 15.
Náfplio: Pension Acronafplia € 20.
Ermióni: Hotel Akti € 25.
Elders op camping: € 7 à 8,50.

Maaltijden: Een eenvoudige tweegangenmaaltijd met wijn kost € 8 à 10.

Dagprijs: Gemiddelde dagprijs van € 35,5.

Wegen: Meestal zeer goed, met af en toe kortere, minder goede stukken met hobbelig, uitgesleten of opgelapt asfalt.